

matizirajočim beleženjem konkretnih usod. Brez komentarjev in širše filozofije: naj si ju bralec sam poišče iz scen in dogodkov, če se mu to zdi potrebno.

Panonsko morje je lahko in prijetno berljev avtobiografski roman. Avtor si ne zastavlja nobenih večjih literarnih problemov, nikakršnih težavnostnih stopenj pisateljske tehnike in stila, potem takem ničesar prelomnega, inovativnega, izjemnega, zgodovinskega. Prevladujeta anekdotičnost, smisel za plastično obdelavo časovnega izseka ali posameznega dogodka, logična povezanost celote; nič ne obvisi v zraku, brez epiloga (razen stranskih, priložnostnih, bolj ilustrativnih oseb in stvari). In kajpada bohemščina, tista še naivno preprosta, z malo možnostmi razkošja, prej pomanjkanja vsega materialnega (dobrin), zato pa kopica idealizma, poguma, iznajdljivosti, običajne mladeniške in študentske norije, ljubezenskih zgodbic, umetniškega ustvarjanja, bolje rečeno stopanja v krog že priznanih literatov in novinarjev. Skratka, roman redke radoživosti in pristnosti, brez kompleksov in sramu, sprenevedanja in pozerstva, poln opisov raznih srečanj, (a brez namernih podtonov in iskanj senzacij na račun drugih). Neke vrste reportažni fair play.

Več nismo pričakovali: pisatelj noče biti velik literat; v ospredju je tenkočutno prisluškovanje lastni poti iz Prekmurja v Ljubljano in nazaj, kronologija nekega obdobja mladega avtorja in njegove generacije, v kateri se bržda lahko prepozna še marsikdo (tudi iz poznejših let).

IFIGENIJA ZAGORIČNIK, KROGI IN VPRAŠANJA

Ifigenija Zagoričnik sodi med tiste pesnice (pesnike) mlajše (a že ne več

najmlajše) generacije, ki v svojih pesemskih izpovedih ne zanika intimizma. Najširše pesniške teme zajema iz nekaterih lastnih položajev na življenjski poti; doživljanj, vtisov, spoznanj; iz avtohtonosti bivanja in njegovih resonanc; iz polnosti čutnega odziva in emocije, silovitosti in ponosa.

Krogi in vprašanja* ne spreminjajo sveta in ne težijo nad njim. Igrivost in radoživost sta slej ko prej konstanti te poezije, z variantami in nihanji, od optimistične vznesenosti do skepse in vdanosti v usodo kot nujnost. Ničesar izrazito akcijskega, voluntarističnega in programskega ni zarisane v bivanjske koordinate lirskega subjekta; ničesar onkraj osebnega in zasebnega. Intima kot kult, igra in edina svoboda, infanilitnost kot manira in morda umetna poza, folklorni ritual in misterij. Ničesar komunikativnega ni v čutnih in emotivnih vezeh med moškimi in žensko, zavezujočega obredja, vzročnopolledičnih zvez in evolucije. Odziv moškega kot ljubezenski ritual, ne kot nuja in pogoji; kot arabeska čutnosti, lepote tipa, dotika; nič čustva, nič izrekanj praznih besed o ljubezni, prihodnosti odnosa. Naključje, trenutek, neobveznost, morda le nakazano pričakovanje in celo hrepenenje (Breza tri smreke in zid, minulost (Zima).

Preveč jasnih in pomensko razvidnih pojmov smo nanizali, da bi se z njimi približali nekaterim vsebinskim segmentom poezije Ifigenije Zagoričnik. Izraz njene poezije je metaforično bogat; prispodoba je večkrat cel verz ali del pesmi, tudi pesem sama (Ples, Hromi prsti, Pridite pridite). V nadaljšem ciklu Ko mi pride trava v uho, v tem iskanju čutnega ravnovesja, nekakšne nirvane, doseže tema erosa svoj vrh; ničesar povsem razvidnega ni v njej, kot ni ničesar stalnega, vrednega: nikakršnega središčnega humanističnega jedra, niti ne njegovega nasprotja.

Ali potem ni pesniškega rituala kot enakovrednega ubesedovala realitet?

(*Ifigenija Zagoričnik, Krogi in vprašanja, Cankarjeva založba, Ljubljana 1981, opremljena Duba Sambolec, str. 66)

Poezija kot samozadostni in avtohtoni »les paradis artificiels«? Bržkone bi bil vsak trden odgovor na zastavljeni izziv nemogoč. Zdi se, da Ifigenija Zagoričnik dopušča obe možnosti, zato ni v nobeni radikalna, čeprav je v posameznih tekstih ohranila neposrednost pesniške izpovedi (Niso časi niso časi, Sanjam, Noč, Mož), v nekaterih nakazano feministično aktualnost (Misterij žene, Ženska), v nekaterih pa z uporabo analognih pesemskih oblik aludira na ljudsko pesem (Za to goro zeleno, Vzdihi), ljudske aforizme (Mlada starka,

Narobe svet) in filozofske refleksije (Začasna rešitev, Ogorčenje, Ujetega ptiča spev, Dve fazi, Usoda, Nič).

Krogi in vprašanja so dvodelna zbirka. Od erotičnega rituala, zakritega z metaforičnimi nadpomeni, privzdignjenega v avtohtoni svet pesniške magije, se pne razvojni lok te najboljše in najzrelejše pesniščne zbirke, da bi se misel in skušnja lirskega subjekta dotaknili območja, v katerem se začenjajo uresničevati poslednje skrivnosti človeka in sveta.

Marijan Zlobec

Sprehod po jugoslovanskih in tujih revijah

S precejšnjo zamudo smo na uredništvo dobili dvojno številko zagrebškega Forum (10—11). Uvodoma objavlja posmrtni zapis za tajnikom uredništva tega časopisa književnikom Ivanom Krolom. *Junijske pesmi s Crvenega otoka pri Rovinju* objavlja Dragutin Tadijanović, vendar jih je med njimi nekaj, ki so nastale v Hrvaškem Primorju, Zagrebu in Zágorju. Grgo Gamulin je prispeval daljšo prozo z naslovom *Ne vedo mlade jegulje*. Naslov *Trgaj vrtnice, dokler ne bo prepozno*, povzet po pesmi Roberta Herricka, označuje esejistični prikaz usode neke tradicionalne teme v angleški poeziji, kakor jo vidi Ivo Šoljan. Na to temo je izbral in prevedel ter komentiral pesmi šestih angleških pesnikov. Motiv carpe florem v teh pesmih povezuje z vodilom carpe diem, z mislijo o izrabljanju slehernega življenjskega trenutka za pridobitve duha in telesa. Pesem v prozi Santa-Johna Persa z naslovom *Izgnanstvo*, posvečeno Archibaldu Mac Leishu, je za Forum preprešnil Dragutin Dumančić. Bartul Matijaca objavlja krajše impresije z naslovom *Veter s konca* in s podnaslovom *Letovanje v treh slikah*. Tri pripovedke je napisal Živko Jeličić.

Zagrebški časopis za znanost o književnosti *Umjetnost riječi* uvodoma objavlja esej Viktorja Žmegača *Resnica kot književno vprašanje*. Članek je prispevek k razpravam o teoretičnem problemu razmerja med književno strukturo in izkustveno stvarnostjo. Avtor se loteva logičnih vprašanj besedila, ki vsebuje dejstva o življenjskih izkušnjah, vendar na način, ki skuša pokazati, da se morajo te prvine podvreči zahtevam kompozicijske logike. Žmegač posega po primerih iz naturalizma v književnosti in s področja tako imenovane dokumentarne književnosti. Ivo Frangeš piše o Matoševem *Cvetu z razpotja*, eni najlepših novel hrvaškega predstavnika moderne, ki jo bomo kmalu dobili tudi v slovenskem prevodu. Frangeševa raziskava skuša prodreti v dve plasti Matoševega dela: v njegovo avtobiografsko in estetsko vrednost. Dragan Nedeljković je prispeval *Variacije na temo roman in zgodovina*. Pri tem izhaja s stališča, da je roman v pristnem razmerju do družbenozgodovinskega dogajanja.

Deveta številka skopskih *Razgledov* se začinja s prispevkom Sveta Lukića *Blaže Koneski — prvi človek makedonske renesanse*. To je spremna beseda k